

er rimeligt eller urimeligt, at det burde have lydt anderledes, at der skulde have staaet noget Andet, ja, da ere vi udenfor Loven, da staae vi midt i en Trætte om Loven, og det er klart, at, hvad der skal kunne stille Trættens ad og afgjøre Sagen, det maa tages bogstaveligt. Altsaa det kan jeg slet ikke gaae ind paa, thi, var det saa, at virkelig Ord i Grundloven ikke lode sig gennemføre uden at forvirre eller forstyrre de nødvendige Forretningens Gang, ja, saa var der ikke Andet at gøre, end at saa maatte Grundloven forandres. Den anden Paastand, som Ministeren gjorde, har jeg sagt, at jeg ligesaa ubetinget maatte indrømme, nemlig, at, hvor Talen skulde være om en Erstatning eller Tilbagebetaling af, hvad Ministrene maatte have udgivet mere, end de have Hjæmmel for i Loven, da maatte Rigsretten afgjøre det og ingen anden. Man skal jo heller ikke kunne sige, at der i Grundloven staaer et Ord derom, at det indbefattes under Ministrenes Ansvar, at de skulle godtgjøre Pengene for det Tab eller den Skade, som de maatte ansees for at have foraarsaget ved at bruge deres Embedsmyndighed paa en usvarlig Maade. Det var nu vistnok, hvad den nærværende Lov sigtede til og maatte kræve, naar den blev gjældende, at et saadant Pengeansvar maatte hvile paa Ministrene, men jeg kan hverken kalde det grundlovmæssigt eller see, at det paa nogen Maade vil være henstgtsmæssigt, og det forekommer mig, at man netop ved at fæste Dinene paa en saadan Erstatning eller Tilbagebetaling som det Egentlige i Ministrenes Ansvarlighed, har overseet, at den Sikkerhed, som Rigsdagen maa stræbe at vinde derfor, at ikke Ministrene, enten i Henseende til Overfridseiser af de bevilgede Summer i Finansloven eller i andre Henseender, skulde overtræde Grundloven og krænke Forfatningen, maa søges i en ganske anden Ansvarlighed og i ganske andre Midler til at gøre Ansvarligheden gjældende, end en Pengefordring. En Pengefordring vilde jo ogsaa i mine Tanker allerede derfor umulig kunne være af nogen stor Bigtighed, fordi man jo maa forudsætte, at Pengebeløbet, som der vilde blive Spørgsmaal om, at Rigsdagen fandt det Umagen værd saaledes at paatale sin Ret, altid langt

vilde overgaae disse Mænds Formue saaledes, at der aldrig var at tænke paa at faae en virkelig Pengerstatning. Jeg siger derfor, at man ikke burde fæste sine Dine netop derpaa, og jeg siger tillige, at man derved viser, at man anseer det for en ringe Deel af Ansvarligheden hos en Minister, hvad der dog til alle Tider vil være den egentlige, nemlig det, at de maae lade sig kalde til Regnskab og give Tilsvær, baade i Folkethinget, for Rigsdagen i det Hele, i Landet og i Pressen; det er det egentlige Ansvar; thi det har til alle Tider vilst sig, at naar denne Ansvarlighed var utilstrækkelig, saa var enhver juridisk Ansvarlighed det endnu meget mere, fordi det efter Historiens Vidnesbyrd jo næsten er uørt, at nogen Folketsamling kunde faae Ministrene tiltalte og dømt, saalænge ikke Regjeringen selv er gaaet over i andre Hænder. Der er blevet nævnt ved denne Leilighed som det Middel, Ministrene skulde iye til, naar de bleve uretsfærdigt behandlede af Folkethinget, og naar de skulde gøres ansvarlige for Noget, som de i Grunden havde havt Ret til at gøre, at de saa kunde opløse Rigsdagen; men det er Sagen, at det gjør naturligtvis ogsaa Regjeringen, om det saa er med den allerfuldste Ret, at Rigsdagen vil gøre Ansvarligheden juridisk gjældende, og vi have jo selv ikke alene været Vidne dertil; men ogsaa for Storkedelen været Gjenstand for en saadan Oplosning, da vi vovede at tale om at drage et Ministerium til Ansvar, medens det endnu sad ved Roret.

Hvad jeg derfor anseer for noget ganske anderledes Betænkeligt end Rigsretsdommen og ganske anderledes end noget af Alt, hvad jeg ellers veed kunde kræve en ny Lov om Ansvarlighed, hvis man turde troe, at en saadan Lov kunde være til Nytte, det er, at ved den seneste Forandring af Grundloven, jeg mener ved Grundlovsindskrænkningen, ialtsald som Følge deraf, synes nu de Ministre, der virkelig styre for os, mere eller mindre at undrage sig for Ansvarligheden her i Thinget, her i Rigsdagen. Jeg skal oplyse det ved to Exempler fra begge Sider, thi først er det jo saaledes, at naar de Pengemidler, som bevilges her og som betales af Folket, gaae over i Regjeringens Hænder,